
CONCIO XVIII.

THEMA: In Christo Iesu sunt omnes
thesauri sapientiae... absconditi.

(Ad Coloss. II, 3).

IDEA CONCIONIS

PROP. Cor Iesu consulendum, quia in Eo sunt omnes thesauri sapientiae absconditi.

DIVISIO. Mirabimur hos thesauros: I. Ex parte Cordis Iesu; II. Ex parte nostri.

PARS I. Ex parte Cordis Iesu, haec sapientia est alta, plena et perfecta. *A)* Est alta; nam *a)* Cognoscit Se; *b)* Cognoscit omnia per Se; *c)* Cognoscit certe. *B)* Est plena; nam *a)* Noscit omnia; *b)* Noscit statim; *c)* Omnibus hanc cognitionem communicat. *C)* Est perfecta; nam *a)* Habet plenam sapientiam de divinis; *b)* Et omnimodam scientiam de creatis.

PARS II. Ex parte nostri haec sapientia est thesaurus absconditus: *A)* Ob debilitatem intellectus nostri. *B)* Ob duplex impedimentum interpositum, scilicet: *a)* Ob velamen creaturarum; *b)* Ob velamen carnis qua Verbum apparet nobis velatum.

Exordium. Sapientia significat quidquid esse potest obiectum, sive terminus intellectus cognoscentis; at complexus cognitionum harum sapientia est. Hinc apud graecos *Sophi* vocabantur, qui in his versabantur, scilicet, sapientes. Superbam hanc vocem Socrates emendavit, voluitque philosophos dici qui sapientiam colerent; Philosophiam vero, amorem, seu studium scientiarum huiusmodi, non artium. Vocabulum autem est ab hebraeo *Sophet*, unde *Sophetim* sapientes, et *Oppidum*, in quo praecepta sapientiae tradebantur = *Cariath-Sopher*. *Sophi* apud Graecos, et *Sophia* inde fuerunt.

In sacris vero litteris plura, et interdum diversa, sonat. Et primo: pro operibus Dei Creatoris: « incerta et occulta sapientiae tuae manifestasti mihi » (1). Secundo: pro peritia in aliqua arte: « Fecit ergo Beseleel et Ooliab et omnis vir sapiens, quibus dedit Dominus sapientiam et intellectum, ut scirent fabre operari » (2). Tertio: vitae rectam rationem significat: « facies ergo iuxta sapientiam tuam » (3). Quarto: experientiam in negotiis: « In antiquis est sapientia et in multo tempore prudentia » (4). Quinto: complexum omnium virtutum: « Sapientiam sanctorum narrent populi » (5). Sexto: dicitur etiam sapientia carnis, prudentia mundi: « perdam sapientiam sapientium » (6). Septimo: Sapientia aeterna est nomen Filii Dei: « Propterea et sapientia Dei dixit: mittam ad illos prophetas et apostolos » (7). Tandem sumitur pro cognitione finis, ad quem homo tendit, et mediorum ad illum consequendum: « Timor Domini principium sapientiae » (8).

His duabus ultimis significationibus accipiendum est vocabulum SAPIENTIA, cum de Corde Iesu dicimus « Cor Iesu, in quo sunt omnes thesauri sapientiae absconditi ». Est enim sapientia aeterna amictu carnis velata; et est veluti receptaculum cognitionis rerum divinarum, quas verbo et exemplo hominibus praebuit. Quia ergo sapientia est donum altissimum, dicente Salomone: « melior est sapientia cunctis preciosissimis » (9), haec manet statuta

Propositio. *Cor Iesu consulendum, quia in Eo sunt omnes thesauri sapientiae absconditi.*

Sapientia est cognitio divinorum; quae quidem est in Deo

(1) *Psalm.* L, 8.

(2) *Exod.* XXXVI, 1.

(3) *III Reg.* II, 6.

(4) *Iob.* XII, 12.

(5) *Eccli.* XLIV, 15.

(6) *I ad Corint.* I, 19.

(7) *Luc.* XI, 49.

(8) *Prov.* I, 7.

(9) *Prov.* VIII, 11.

sicuti in thesauro; nam thesaurus est coacervatio divitiarum congregatarum seu repositarum in loculo, sive in aerario, a quo si in partes divisae huc illuc, effusae fuerint, nec divitiae illae, nec locus, in quo fuerunt, amplius dicentur thesaurus.

Et secundum hoc, in Deo sunt omnes thesauri sapientiae, quia huiusmodi rationes uniuntur in uno, scilicet sapientia divina. Nam omne quod sciri potest de Deo, pertinens ad sapientiam, totum Deus adaequate in se cognoscit. Nunc autem omnes isti thesauri sapientiae divinae in Christo sunt; nam quidquid in sapientia Dei est, est in uno eius Verbo; quia, uno simplici actu intellectus, cognoscit omnia; nam in eo non est scientia in potentia, vel in habitu. Et ideo in isto Verbo, idest Christo, sunt omnes thesauri sapientiae infinitae. Et sunt absconditi nobis; perfecte enim eos videre non possumus; nam « videmus nunc per speculum et in aenigmate » (1). Mirabimur ergo hos thesauros sapientiae SS. Cordis.

Divisio. I. *Ex parte Cordis Iesu;* II. *Ex parte nostri.*

PARS I. — EX PARTE CORDIS IESU.

Apostolus Paulus, quasi ad haec investiganda se insufficientem recognoscens, exclamat divinam excellentiam admirans: « O altitudo divitiarum sapientiae et scientiae Dei! quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, et investigabiles viae eius! » (2). Quod exponens D. Thomas dicit (3): « Apostolum excellentiam divinae sapientiae admirari, quantum ad tria: quantum ad altitudinem; quantum ad excellentiam; quantum ad perfectionem ».

A) Quantum ad altitudinem. « Alta profunditas quis inveniet eam? » (4). « Solium gloriae altitudinis a principio » (5).

(1) *I ad Corint.* XIII, 12.

(2) *Ad Rom.* XI, 33.

(3) In hunc loc.

(4) *Eccles.* VII, 25.

(5) *IEREM.* XVII, 12.

« Nomine altitudinis videtur hic S. Thomas intelligere sublimitatem, cum verba Ieremiae et Ecclesiastes, quae in exemplum affert, sublimitatem significant. Quasi sit sensus: O sublimitas cognitionis Dei! Vox tamen graeca significat profunditatem. Nam et profundum usurpamus pro eo, quod volumus a scientia penitiori commendare. Sed quia profunditas altitudinis mensura est, et pro una mensura communiter accipi ambae solent, indeque propter profunditatem puteus altus, propter altitudinem coelum profundum appellatur, altitudo ponitur loco profunditatis (et utramque, quasi in summa, significat). Et sic intelligitur ab Augustino, cum hunc locum aptat illis verbis psalmi XXXV: « iudicia tua abyssus multa » (1).

Quae quidem altitudo, seu sublimitas et simul profunditas sapientiae divinae commendatur:

a) Uno modo, quantum ad rem cognitam; in quantum, scilicet, Deus seipsum perfecte cognoscit, ut enim scribit D. Paulus: « quae sunt Dei, nemo novit nisi Spiritus Dei » (2). « Nam Deus ita se perfecte cognoscit, sicut perfecte cognoscibilis est; non enim cognoscitur aliquid secundum quod est in potentia, sed secundum quod est actu. Tanta autem est virtus Dei in cognoscendo, quanta est actualitas eius in existendo; quia per hoc quod actus est, et ab omni materia et potentia separatus, Deus cognoscitivus est. Unde manifestum est, quod tantum seipsum cognoscit, quantum sibi cognoscibilis est (idest, ad amissim quantum est); et propter hoc se ipsum perfecte comprehendit » (3).

b) Alio modo, quoad modum cognoscendi, in quantum, scilicet, omnia per seipsum cognoscit. Videt enim res, tum praeteritas, tum praesentes, tum futuras, non solum prout sunt, vel erunt in seipsis, sed in sua essentia, tamquam in specie intelligibili, in qua repraesentatur, sicut in speculo, earum realis existentia.

c) Tertio, quantum ad certitudinem cognitionis, quae

(1) Nota in D. THOM. loc. cit.

(2) I ad Corint. II, 11.

(3) Summ. Theol. Part. I, q. XIV, a. 3.

falli nequit: « apud Deum non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio » (1). Nam quia intelligere divinum est suum esse, nequit scientia eius variari, sive falli, sicut eius essentia nequit immutari. Vere ergo est alta sapientia divina Cordis Iesu, qua cognoscit se, cognoscit omnia in se, et certe cognoscit.

B) Deinde admirari debemus excellentiam huius divinae sapientiae, quantum ad eius plenitudinem; quae quidem, etiam in tribus attenditur:

a) Uno modo in multitudine cognitorum, quia scilicet omnia novit: « Omnia autem nuda sunt et aperta oculis eius » (2). Nam certo Deus cognoscit omnia, ac etiam occulta cordis scrutatur, et quidem singillatim, prout sunt in seipsis; nam ea omnia sunt cognoscibilia; atque inde est quod cognoscantur a Deo cuius scientia est infinita. Ideo legitur: « Oculi Domini multo plus lucidiores sunt super solem, circumspicientes omnes vias hominum et profundum abyssi et hominum corda intuentes in absconditas partes » (3).

b) Secundo: quoad facilitatem cognoscendi, quia scilicet omnia intuetur sine inquisitione et difficultate, ut enim ait D. Augustinus: « Deus non particulatim, vel singillatim omnia videt, velut alternante conceptu hinc, illuc, inde huc: sed omnia videt simul » (4). Ratio est quia, discursus defectum arguit, qui concipi nequit in Deo, uno ac simplici actu, omnia simul penetrante; videt enim omnes effectus rerum in seipso, tamquam in causa; atque inde fit quod cognitio eius non sit discursiva.

c) Tertio: attendi debet plenitudo sapientiae Dei et SS. Cordis Iesu, quantum ad copiam cognitionis; quia eam omnibus communicat affluenter: « Omnis sapientia a Domino Deo est. Et effudit illam super omnia opera sua et

(1) IACOB. I, 17.

(2) Ad Hebr. IV, 13.

(3) Eccles. XXIII, 28.

(4) Libro V, De Trinit. cap. XIV.

super omnem carnem, secundum datum suum, et prae-buit illam diligentibus se » (1).

C) Tandem admirabilis valde est divina sapientia Cordis Iesu, quantum ad perfectionem; habet enim et sapientiam de divinis et scientiam de creatis.

a) Habet sapientiam plenam de divinis: « Ego autem novi Eum (idest Patrem). Et si dixero quia non scio eum, ero similis vobis mendax. Sed scio eum et sermonem eius servo » (2). Est enim ipsa sapientia increata, qua Pater cognoscit se; seu unicum Verbum et conceptus eius. Et etiam, ut homo, per scientiam visionis, noscit Deum perfectius prae caeteris, ut dicitur, concione XIX.

b) Et habet scientiam de creatis, quia « attingit a fine usque ad finem fortiter » (3). « Pertingens usque ad divisionem animae et spiritus; compagum quoque et medullarum; et discretor cogitationum et intentionum cordis; et non est ulla creatura invisibilis in conspectu eius » (4). Unde legitur: « cognovit enim Dominus omnem scientiam » (5).

PARS II. — EX PARTE NOSTRI.

Deinde Cordis Iesu thesaurum sapientiae admirari debemus, in quantum est absconditum nobis. Dupliciter accedit, quod aliquid nobis abscondatur, seu non pateat. Primo propter debilitatem intellectus, illud capere non valentis, sicut ineptis ad studium scientiarum contingit. Vel, secundo, gratia impedimenti oppositi, ut accedit ignorantia laborantibus, sed magna sagacitate praeditis; sicut quis, ait D. Thomas, non videt candelam quia caecus est, vel quia velata est. Similiter in Corde Iesu sunt omnes thesauri sapientiae, sed absconditi nobis:

(1) *Eccli.* I, 1 et 10.

(2) *IOANN.* VIII, 55.

(3) *Sapient.* VIII 1.

(4) *Ad Hebr.* IV, 12.

(5) *Eccles.* XLII, 19.

A) Primo: quia non habemus limpidos oculos, sed lippos. Et revera oculi mentis nostrae nequeunt hanc divinam sapientiam attingere, prout est in se: « Non poteris videre faciem meam, non enim videbit me homo et vivet » (1), respondit Dominus Moysi, postulanti ut suam ipsi gloriam ostenderet. Unde Apostolus: « quis enim cognovit sensum Domini? aut quis consiliarius eius fuit? » (2). Ratio est quia omnis cognitio est secundum naturam cognoscentis; nam cognitum est in cognoscente secundum modum cognoscentis. Cum autem modus essendi sapientiae divinae excedat modum nostrae naturae, est enim ipsum esse per se subsistens, et nobis est connaturale cognoscere naturas, quae non habent esse, nisi in materia individuali, secundum quod abstrahuntur ab ea per considerationem intellectus, sequitur quod nullus homo potest istam sapientiam divinam cognoscere, propter debilitatem intellectus capientis; et in hoc sensu haec sapientia dicitur thesaurus, quia est quid absconditum nobis.

B) Secundo est thesaurus absconditus, ob impedimentum impediens cognitionem huius sapientiae; quod duplex est ante oculos intellectus nostri interpositum:

a) Primum est impedimentum creaturarum, quibus hic et nunc Deum attingimus. Unde legitur (3): « Quis enim hominum poterit scire consilium Dei? Aut quis poterit cogitare quid velit Deus? Cogitationes enim mortalium timidae et incertae providentiae nostrae. Corpus enim quod corrumpitur, aggravat animam, et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem ». Cognitio autem, quam nunc per creaturas habemus, est imperfecta: inde Apostolus: « videmus nunc per speculum et in aenigmate » (4). Et hoc triplici ratione iuxta D. Thomam. Prima quia per speciem creatam, non potest essentia divina videri, quia, per similitudines inferioris ordinis rerum, nullo modo superiora possunt cognosci.

(1) *Exodi*, XXXIII, 20.

(2) *Ad Rom.* XI, 34.

(3) *Sapient.* IX, 13, 14, 15.

(4) *I ad Corinth.* XIII, 12.

Ergo nec sapientia potest capi sicuti est, quae est unum cum essentia. Secunda, quia Deus est suum esse quod nulli formae creatae competere potest; sicut autem est suum esse, est sua sapientia. Tertia, quia sapientia divina sicut sua essentia est quid incircumscriptum (1).

b) Secundum impedimentum est velamen carnis; quia scilicet hic Deus venit ad nos, carne involutus: « et Verbum caro factum est »; et quamvis aliquid sic cognoscamus de Deo, non tamen totum. Unde Augustinus: « Ipsa nativitate collyrium fecit, unde tergerentur oculi cordis nostri et possemus videre maiestatem eius per eius humilitatem. Ideo Verbum caro factum est, et habitavit in nobis. Sanavit oculos nostros; et vidimus gloriam eius. Gloriam eius nemo posset videre, nisi carnis humilitate sanaretur. Unde non poteramus videre? Irruerat homini, quasi pulvis in oculum, irruerat terra, sauciaverat oculum, videre non poterat lucem; oculus iste sauciatus inungitur; terra sauciatus erat, et terra illuc mittitur ut sanetur. Omnia enim collyria et medicamenta, nihil sunt nisi de terra. De pulvere caecatus es; de pulvere sanaris. Ergo caro te caecaverat, caro te sanat. Carnalis enim anima facta erat, consentiendo affectibus carnalibus; inde fuerat oculus cordis caecatus. Verbum caro factum est. Medicus iste tibi fecit collyrium. Et quoniam sic venit, ut de carne vitia carnis extingueret, et morte occideret mortem, ideo factum est in te, ut quoniam Verbum caro factum est, tu possis dicere: et vidimus gloriam eius. Qualem gloriam? Qualis factus est Filius hominis? Illa humilitas ipsius est, non gloria. Sed quo perducta est acies hominis curata per carnem? Vidimus, inquit, gloriam eius, gloriam quasi Unigeniti a Patre, plenum gratiae et veritatis » (2).

Consequentia. Ergo Cor Iesu consulendum. Nam nemo novit Patrem nisi Filius, et cui voluerit Filius revelare. Omnia

(1) *Summ. Theol.* Part. I, q. XII, a. 2,

(2) *Tract. II in Ioan.*

tradita sunt Christo; potestas revelandi mysteria, salutis et gratiae thesauros dispensandi; nam utpote plenus gratiae et veritatis, de plenitudine eius nos accipimus. Hoc fecit, Apostolis Spiritum Sanctum largiendo: « Paracletus, quem ego mittam vobis, ille vos docebit omnia ». Unde Apostolus: « Spiritus enim omnia scrutatur, etiam profunda Dei » (1). Nam sicut ea, quae sunt hominis nullus hominum scit nisi spiritus hominis, qui in ipso est, « ita et quae Dei sunt, nemo cognovit nisi spiritus Dei » (2). Hoc faciet et nobis si ad Eum velut magistrum et doctorem accedamus, ut dubia nostra dissolvat, et tuto per vias ab ipso indicatas ad vitam procedamus.

Affectus. « Quis hominum poterit scire consilium Dei? aut quis poterit cogitare quid velit Deus? Cogitationes enim mortalium timidae, et incertae providentiae nostrae. Corpus enim, quod corrumpitur, aggravat animam, et terrena inhabitatio deprimit sensum multa cogitantem. Et difficile aestimamus quae in terra sunt et quae in prospectu sunt invenimus cum labore. Quae autem in coelo sunt quis investigabit? Sensum autem tuum quis sciet, nisi tu dederis sapientiam et misseris Spiritum Sanctum tuum de Altissimis, et sic correctae sint semitae eorum qui sunt in terris, et quae tibi placent didicerint homines? Nam per sapientiam sanati sunt quicumque plaquerunt tibi, Domine, a principio » (3).

Deprecatio. Deus qui omnes thesauros sapientiae et scientiae atque omnium gratiarum tuarum plenitudinem possuisti in Corde Filii tui, ut ex ipso, quasi ex fonte divino, in omnes sanctos, angelos et homines abundantes effluerent; concede quaesumus sic Cordis eiusdem illustrari splendoribus, ut eodem spiritu repleti novum tibi cantemus canticum et intus renovati tibi similes esse mereamur (4).

(1) *I ad Corinth.* II, 10.

(2) *Eod. loc.* v, 11.

(3) *Sapient.* IX a vers. 13 ad 19.

(4) *Ex breviar. gallicano.*